

Od Gulaga do škole u par požara

Autor/ica Saša Radusin Objavljeno: 30. studenog 2023.

Tema: građanski odgoj Kakva nam cjelodnevna škola treba

"Daj mi majko šibice i malo benzina da zapalim školicu, taj luđački dom", otpjevao sam svojoj kćeri stih koji smo tako voljeli pjevati onim našim osnovnim školama iz osamdeset i neke. Nasmijao sam se nastavio joj pomagati oko zadaće iz matematike za 7. razred, ali onda me ona pogledala u čudu i popravila malo moju anarho-piromansku antiškolsku pjesmu.

"Tata ovako ti to ide", rekla je važno i otpjevala, "daj mi majko šibice i malo benzina da zapalim školicu da joj ne bude zima."

Dakle, to je taj **razmak od 40 godina između dviju škola**, one nekadašnje jednomne socijalističke i ove današnje europske, slobodoljubive i demokratske. **Želja za paleži je ista**, samo je motiv možda malo drugačiji.

Djeca su danas, barem, po ovim stihovima, ipak daleko diplomatskija i opreznija, pa ne bi palili školu jer ih podsjeća na "luđački dom". Školu danas treba u pjesmi "paliti" iz čisto humanih razloga, "da joj ne bude zima". Izgleda da su socijalistička djeca u ondašnjim školama bila izravnija i željela su srušiti po njih loš obrazovni sustav pa makar i simbolično u pjesmi. Današnji, ipak obzirni, klinci bi možda isto rušili sustav, ali tako da profesorima i ravnateljima u njoj ipak bude toplo dok polako "gore" u metafori.

"Ne volimo školu"

No, učenici danas ni sami ne znaju što škole od njih žele nakon desetak godina obrazovnih reformi o kojima svi skupa samo slušamo i više ne znamo u kojoj smo trenutno reformi jer su nam se pomiješala sva ta imena. "Kurikularna reforma", "Škola za život", "Cjelodnevna nastava"... Nakon svega najčešće čujem naše školarce kako se žale da više "nemaju život." Zar već?

Ah, **toliko promjena, toliko nadanja, toliko truda raznih obrazovnih vlasti, toliko želje za modernizacijom** škole koja mora ići ukorak sa životom, sadašnjim trenom, danom, cijelim danom, radnim danom, "danima kruha", noći, "tihom noći", tihom misom i svakako, valjda, ne tako tihom, ali uvijek zabrinutom Crkvom.

I nakon svih tih reformi naša bi hrvatska demokratska "cjelodnevno-školska" djeca opet "palila" da se barem politički autoriteti ogriju u tim svojim zamišljenim i novoskovanim bastionima školske sreće. No, ovo metaforičko "paljenje stare škole" možda je samo želja za nekom boljom, novom, suvremenijom, pametnijom školom koju bi možda i netko drugi osim ministra obrazovanja i državnog tajnika mogao voljeti.

"Ne volimo školu, **nitko u razredu ne voli školu, nitko ne želi ići u školu**" uvjerava me moja dvanaestogodišnjakinja. "Dobro, dobro", smirujem situaciju, "ni mi je nismo voljeli, ali možemo li sad na razlomke..."

A kako su mali Finci zavoljeli škole i postali top svjetska klasa učenika?

Sva recentna sociološka istraživanja pokazuju da naša djeca doista, ni u statističkom prosjeku, ne vole školu i da je iz godine u godinu situacija sve gora. **Sve je gora i naša pozicija na Pisa testovima** gdje također iz godine u godinu sve više zaostajemo, pogotovo u onim važnim predmetima poput matematike ili materinjeg jezika.

Ozbiljne recenzije naše škole pak godinama ponavljaju istu dijagnozu da imamo škole koje sve više bubaju, sve više slične na pripremu za kviz općeg znanja i to onog najmanje upotrebljivog, umjesto za rješavanje raznih situacija koje je nametnuo konkretan problem. Našu djecu i dalje učimo pamtititi previše podataka, umjesto da ih učimo kako da se kroz igru i razvijanje mašte domisle ili sjete puta kroz problem.

Možda nije loše da naša djeca idu još duže u školu sa cjelodnevnom nastavom, ali ako ne osmislimo kako da se što pametnije igraju u toj cjelodnevnoj školi i kako da konačno unaprijede upotrebu moždanih vijuga u životnim situacijama **napraviti ćemo još veće simboličke "pališkole i mrziškole" nego što su to bila djeca socijalizma.**

Mali Finci, prema svim raspoloživim podacima i istraživanjima idu sve manje i sve kraće u školu, rade sve manje zadaća, imaju sve manje pritiska i ocjena i **pritom su sve bolji** na međunarodnim PISA testovima. Njihovi školski autoriteti i kreatori finskog školskog čuda pojašnjavaju staromodnim i starozavjetnim zagovarateljima strogih i obilatih školskih obveza, kako su naprosto dali široku autonomiju učiteljima i nastavnicima da rade s djecom po vlastitom nahođenju u određenim okvirima te da u svemu najviše stvaraju gotovo zasebne metode učenja za svako pojedino dijete.

Stroge ocjene i brojni pritisci

Kod njih djeca talentirana za slikanje ili jezik ne razbijaju svaki dan glavu hoće li dobiti jedan iz matematike jer ne mogu tako brzo svladati gradivo kao njihovi školski kolege koji su, recimo, genijalni mali matematičari. Umjesto strogih prijetećih ocjena dobijaju tek po opisnu karakteristiku iz matematike i jezika i slikanja i negdje na kraju školskog puta sva djeca postaju individualci s određenim talentima kojima neke stvari idu bolje neke gore.

Naše škole čestim strogim ocjenama i sve intenzivnijim pritiskom na slobodno vrijeme djece stvaraju male neuspješne, nedovoljno razigrane i preplašene ljude koji se još jedino oslobađaju onako poetski uz simboličku vatru koja će "ugrijati škole".

Prema recenzijama međunarodnih stručnjaka za obrazovanje, finske škole, iako na hladnom sjeveru, tople su za svoje učenike i profesore. Ne treba ih dodatno grijati. **Usudili su se izgraditi sustav baziran na povjerenju** prema

učiteljima i djeci. Sustav koji je okrenut nastavnicima i učenicima i njihovom međusobnom odnosu, bliskosti i povjerenju. A ne programima i uvijek novim neproživljenim i nedovoljno promišljenim reformama koje nastaju u hladnim obrazovnim agencijama, a koje se filtriraju u politikantskim i tko zna kakvim sve opskurnim krugovima koji se iz raznih razloga igraju škole.

Ugrijmo škole zadovoljnom, zaigranom, opuštenom, samouvjerenom djecom koja se ne boje i ne stenju pod sve većim školskim teretom svakodnevnog ispitivanja, ogromnih bujica podataka, predugih zadaća i strogo odmjerenih kečeva.

"Daj mi školo šibice da upalim svjećice da mi konačno rasvijetle moj briljantni um", otpjevao sam na kraju kćeri nakon što je shvatila da je trećina pizze daleko hranjivija od petine pizze. Pogledala me pomalo zabrinuto. "Tata ti si lud, majke mi", zaključila je bez imalo kolebanja. Najvjerojatnije jesam. Uostalom, jedva sam preživio socijalističke školske gulage u kojima nije bilo čak ni najobičnije pizze. O jogurtima da i ne govorim.

** Članak je osmi dio autorske teme "Kakva nam cjelodnevna škola treba" i objavljen je uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije.*